

IPA Program prekogranične saradnje Srbija-Crna Gora 2021-2027

Bilten broj 12
jul 2025.

O PROGRAMU

Srbija i Crna Gora ulaze u novo poglavlje prekogranične saradnje – Uskoro prvi Poziv u okviru IPA III perspektive

Srbija i Crna Gora nastavljaju da jačaju partnerstva kroz novu IPA III perspektivu, koja donosi nove mogućnosti za razvoj prekogranične saradnje. Očekuje se da će tokom 2025. godine biti objavljen prvi javni Poziv za podnošenje prijedloga projekata u okviru ovog Programa.

Prvim pozivom biće na raspolaganju ukupno 5,4 miliona eura bespovratnih sredstava iz fonda Evropske unije, namijenjenog projektima koji unaprjeđuju kvalitet života u pograničnim područjima Srbije i Crne Gore.

Izabrani prioriteti za finansiranje obuhvataju:

- Podršku zapošljavanju i mobilnosti radne snage, jačanje socijalne i kulturne inkluzije,
- Podsticanje turizma i očuvanje kulturnog i prirodnog naslijeđa.

Očekuje se veliko interesovanje javnog, civilnog i privatnog sektora za ovaj Poziv, budući da on predstavlja značajnu priliku za razvoj zajedničkih projekata, unaprjeđenje lokalnih usluga i promociju regiona kao atraktivne i povezane teritorije.

IPA III Program nastavlja tradiciju uspješne saradnje iz prethodnih ciklusa, ali sa još jačim fokusom na inkluzivan i održiv razvoj.

Pozivamo sve zainteresovane aktere da prate veb sajt i društvene mreže Programa i blagovremeno se pripreme za učešće u ovom značajnom finansijskom instrumentu Evropske unije.

www.cbcsrb-mne.org
www.facebook.com/PrekogranicniProgramSRBMNE
www.cbc-srb-mne.euzatebe.rs/en/

Serbia – Montenegro

Posjeta uspješnim projektima prekogranične saradnje između Srbije i Crne Gore

Predstavnici Delagacije Evropske unije u Republici Srbiji i predstavnici Zajedničkog tehničkog sekretarijata Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora obišli su 3. i 4. juna uspješno realizovane projekte u okviru Programa.

U Ivanjici su posjetili projekat „Čista zajednica za održivo okruženje i prirodu – ČISTO “ i obišli podzemne kontejnere i novo vozilo za prikupljanje otpada nabavljene kroz projekat. Projekat su partnerski realizovale opštine Gusinje i Ivanjica. Sa ukupnom vrijednošću od 389.635 eura, od čega je 330.800 eura doprinos EU. „ČISTO“ je doprinio konkretnoj koristi građanima ovih opština.

Nikola Bertolini, šef Odjeljenja za saradnju Delegacije Evropske unije u Srbiji, tom prilikom je naglasio da EU nastavlja da ulaže u održiv razvoj kroz projekte poput „Čisto“.

Nakon posjete Ivanjici, delegacija je obišla i reciklažni centar JKP „Gradska čistoća“ u Novom Pazaru. Projekat „BEST-Saradnja u upravljanju otpadom – do održive životne sredine“ realizovan je u partnerstvu sa Opštinom Mojkovac, Centrom za ekotoksiološka ispitivanja iz Podgorice i NALED-om iz Republike Srbije. Kroz ovaj projekat grad Novi Pazar je dobio 1.500 kanti za razvrstavanje reciklabilnog otpada i dostavno vozilo a u opštinama je uspostavljen proces primarne selekcije otpada.

Direktor JKP „Gradska čistoća“ Faruk Suljević podsjetio je da podrška EU traje više od decenije, još od 2014. godine. Kroz projekte, uključujući i prekogranični sa Crnom Gorom, ušlo se u proces primarne reciklaže, rekao je Suljević.

Drugog dana posjete, predstavnici Delagacije Evropske unije u Republici Srbiji i predstavnici Zajedničkog tehničkog sekretarijata Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora, obišli su novu turističku atrakciju – Via Ferrata Đurđevica u Tutinu. Ova ferata je nastala kroz projekat „Via Ferrata CLUB– Penjanjem do otkrivanja lijepota Pive i Ibra“.

Projekat su zajednički sproveli Opština Plužine i Opština Tutin, InTER i Park prirode Piva.

„Ovo je fantastičan projekat koji je sufinansirala Evropska unija a sproveden je zahvaljujući lokalnoj inicijativi građana i organizacija, koji su veoma profesionalni u obezbjeđivanju ove strukture i realizaciji nečega što je sada gotovo svima dostupno.“ – rekao je Bertolini prikom penjanja na ovu feratu.

Efikasnije upravljanje otpadom u pet jedinica lokalne samouprave u Srbiji i Crnoj Gori

Pet lokalnih samouprava – Novi Pazar, Tutin, Mojkovac, Bijelo Polje i Kolašin – unaprijedilo je znanja i kapacitete u oblasti upravljanja otpadom, zahvaljujući projektu „BEST – Saradnja u upravljanju otpadom – Do održive životne sredine“, koji je NALED sproveo uz podršku Evropske unije i u partnerstvu sa Centrom za ekotoksikološka ispitivanja.

Cilj ovog projekta bio je da se unaprijedi sistem prikupljanja i reciklaže otpada u pograničnom području između Srbije i Crne Gore, uz jačanje kapaciteta lokalnih samouprava i javnih komunalnih preduzeća u oblasti primarne selekcije otpada i podizanje svijesti građana o značaju pravilnog upravljanja otpadom i očuvanja životne sredine.

Tokom trajanja projekta održana su četiri tematska treninga za predstavnike lokalnih samouprava i javnih komunalnih preduzeća, kao i četiri treninga namenjena organizacijama civilnog društva. Ovi edukativni susreti doprineli su razmjeni znanja, razumijevanju regulatornog okvira, jačanju tehničkih kapaciteta i podizanju svijesti zaposlenih u javnoj upravi o principima cirkularne ekonomije.

Jedan od značajnijih segmenata projekta bila je i studijska posjeta Austriji, tokom koje su učesnici imali priliku da se upoznaju sa savremenim i efikasnim modelima upravljanja otpadom, uključujući primarnu selekciju i njegovu preradu u električnu i toplotnu energiju.

Glavna aktivnost na projektu je nabavka 2.000 kanti za odvajanje otpada po principu dvije posude – na teritorijama Novog Pazara i Mojkovca – kao i prese za baliranje otpada za JKP Mojkovac. Novi Pazar je, zahvaljujući ostvarenim uštedama, nabavio i specijalizovano vozilo za prikupljanje otpada, čime su tehnički kapaciteti ove lokalne samouprave dodatno ojačani.

„Važno je da radimo na razvijanju sistema primarne selekcije, što podrazumijeva sakupljanje i odvajanje otpada na samom izvoru. Istraživanja NALED-a nam govore da većina građana ne odvaja otpad, jer nemaju uslova za to, dok samo petina ističe da nema naviku da reciklira. Takođe, pokazalo se i da bi dodatnoj motivaciji doprinijela, prije svega, veća blizina komunalnih kanti i reciklažnih ostrva za prikupljanje različitih vrsta otpada, kao i uvođenje određenih podsticaja. Srbija u oblasti upravljanja komunalnim otpadom dobro stoji što se tiče propisa i njihove usklađenosti sa regulativom Evropske unije, ali potrebna su dalja ulaganja u njihovo sprovođenje“, rekla je Sanja Knežević Mitrović, šefica Jedinice za zaštitu životne sredine u NALED-u.

Serbia – Montenegro

U cilju uspostavljanja dugoročnog i održivog sistema upravljanja otpadom izrađeno je i pet strateških dokumenata javnih politika:

- Analiza stanja i preporuke za upravljanje staklenim ambalažnim otpadom za Novi Pazar
- Analiza stanja i Mapa puta za cirkularnu ekonomiju za opštinu Tutin
- Analiza stanja za uspostavljanje sistema za upravljanje ambalažnim otpadom za Crnu Goru
- Analiza stanja i Mapu puta za cirkularnu ekonomiju za Mojkovac, Kolašin i Bijelo Polje
- Lokalni plan za upravljanje otpadom za opštinu Mojkovac

Dokumenti su predstavljani na radionicama održanim u Srbiji i Crnoj Gori, a njihovo usvajanje u Novom Pazaru i Tutinu potvrđuje spremnost i posvećenost lokalnih vlasti sprovođenju konkretnih koraka ka odgovornom upravljanju resursima. Ipak, primijetni su nedovoljni kapaciteti lokalnih samouprava da sve što im je delegirano sprovedu na dobar način sa resursima i finansijama kojima raspolažu.

Zato pilot projekti poput “BEST – Saradnja u upravljanju otpadom – Do održive životne sredine” mogu da budu veliki podsticaj, posebno za manje sredine, kako bi se iz komunalnog otpada izdvojili, prije svega, resursi koje je moguće reciklirati kao što su PET, aluminijum, karton i papir, višeslojna kartonska ambalaža i staklo. Ukupna vrijednost projekta je 374,826.35 EUR od čega Evropska unija finansira 318,602.40 EUR.

Staza zdravlja u Pribojskoj Banji

Pribojska Banja je najposećenija turistička destinacija u opštini Priboj, jer posjetiocima može da ponudi zdravstveni tretman u bazenima termalne vode zatvorenog tipa, spa bazenu sa termalnom vodom i spa bazenu na otvorenom. Pored ovoga, posjetioci imaju mogućnost da posjete manastir Sveti Nikola iz XII vijeka koji se nalazi u neposrednoj blizini banjskog kompleksa. Manastir je posebno poznat po riznici predmeta i nakita iz srednjeg vijeka koju su monasi prilikom turskih osvajanja sakrili u temeljima manastira, a koji su pronađeni sedamdesetih godina prošlog vijeka i predstavljaju neprocjenjivo kulturno blago.

Posjetioci Pribojske Banje oduvijek je nedostajala staza za šetnju. Zbog toga je Turistička organizacija Priboj kao jednu od glavnih aktivnosti na projektu „Megdan za Ilindan-istorijski događaji i turizam na otvorenom“ planirala izgradnju staze zdravlja.

Staza zdravlja izgrađena je 2024. godine i dugačka je oko 1.500 metara, a široka između 1,90 i 2,5 metra. Završni sloj staze je sitan tučanik. Staza prolazi kroz mješovito šumsko područje sa četinarskim i listopadnim drvećem sa blagim usponima i padovima. Na samoj stazi nalaze se klupe za odmor i kantice za odlaganje smeća, nabavljene kroz projekat. Pored staze izgrađeni su:

- teretana na otvorenom sa 6 sprava za vežbanje
- dečije igralište sa 5 elemenata za igru dece
- drvena pećurka za odmor

Serbia – Montenegro

Jedna od aktivnosti na projektu bila je i rekonstrukcija istorijskih događaja sa performerima, animatorima i zanatlijama demonstrirajući viteške borbe mačevima, kopljima, helabardama, sjekirama, turnir sa kopljima, viteško bacanje sjekira, rvanje, bacanje kamena, borbe sa štapovima, obaranje ruku, upotrebu ratnog srednjovjekovnog luka i strijele, masovne borbe vitezova i slično. Do sada su održane tri ovakve manifestacije i to u Pribojskoj Banji, planini Lukavica i u manastiru Samograd kod Bijelog Polja. Cilj ovih manifestacija je da se na prikladan način prikaže način života, oblačenja, kao i običaji ljudi u srednjem vijeku ovog prekograničnog područja, ali i muzika, zanatstvo i viteške borbe.

Implementacija projekta prekogranične saradnje Srbija-Crna Gora 2014-2020 „Megdan za Ilindan-istorijski događaji i turizam na otvorenom“ počela je 22. novembra 2023. godine i trajaće do novembra ove godine. Cilj projekta je unapređenje turističke ponude Pribojske Banje i prekograničnog područja. Projekat sprovode Turistička organizacija Priboj, kao vodeći partner, i Eparhija budimljansko-nikšićka i Turistička organizacija Nikšić kao partneri na projektu a ukupna vrijednost je 324,931.10 EUR od čega je 76,47% učešće Evropske unije.

Нове прилике за 50 НЕЕТ младих у прекограничном подручју

Regionalna akademija za povećanje zapošljivosti NEET mladih, koju koordinira Forum MNE u partnerstvu sa Centrom za omladinski rad iz Novog Sada, Kancelarijom za mlade Novi Pazar i Građanskom inicijativom mladih iz Rožaja, pruža novu šansu mladima koji nijesu zaposleni, ne školuju se i nijesu na obuci (NEET populacija) – kroz inovativni model prekogranične obuke.

Projekat je počeo u februaru 2024. godine i traje dve godine, sa ciljem da se unaprijedi zapošljivost mladih uzrasta od 18 do 30 godina iz ruralnih djelova prekograničnog regiona. Inicijativa se fokusira na prevazilaženje prepreka u zapošljavanju mladih, kroz jedinstveni pristup koji objedinjuje razvoj mekih vještina, digitalnih kompetencija i preduzetničkog duha. Evropska unija sufinansira projekat sa 203,891.54 EUR dok je ukupna vrijednost projekta 239,900.63 EUR.

Serbia – Montenegro

U okviru projekta sprovedeno je sveobuhvatno istraživanje o zapošljivosti mladih, u kojem je učestvovalo 200 ispitanika, uključujući mlade, poslodavce i institucije. Rezultati su ukazali na jasan nedostatak praktičnih digitalnih vještina, preduzetničkog razmišljanja i samopouzdanja kod mladih.

Kao odgovor, osnovana je Regionalna akademija za obuke, uz podršku stručnjaka iz oblasti digitalnog marketinga, omladinskog rada i lokalnog biznisa iz Srbije i Crne Gore. Zajedno su razvili specijalizovani sedmomjesečni program obuke, prilagođen potrebama tržišta rada u regionu.

Kroz terenski rad, info sesije i kampanju na društvenim mrežama kojom je obuhvaćeno preko 120.000 mladih, projektni tim je uspio da privuče skoro 100 prijava, od kojih je odabrano oko 50 učesnika (većinski žene) za učešće u programu.

Prva radionica iz oblasti mekih vještina održana je u Rožajama, a fokus je bio na interpersonalnim i profesionalnim vještinama: komunikaciji, liderstvu, empatiji, upravljanju vremenom i poslovnoj prezentaciji. U isto vrijeme, digitalne obuke u Beranama i Novom Pazaru ulaze u završnu fazu. Teme obuka uključuju marketing na društvenim mrežama, SEO, imejl kampanje, kreiranje sadržaja i korišćenje alata poput Chat GPT-a. Mladima se pruža praktično znanje koje traže lokalni poslodavci, posebno mikro i mala preduzeća.

Ove obuke ne samo da popunjavaju digitalni jaz, već i grade samopouzdanje i osposobljavaju mlade za samozapošljavanje ili početne pozicije u perspektivnim sektorima.

U narednom periodu biće organizovani Showcase dani za povezivanje mladih sa poslodavcima, stručne prakse za 10 izabranih učesnika, kao i Regionalni kamp sa fokusom na startap vještine i pokretanje sopstvenog biznisa. Ovaj projekat predstavlja važan korak ka stvaranju jače, osposobljene i konkurentne radne snage u prekograničnom regionu.

Promotivna tura kroz projekat RESET

U okviru projekta „Prekogranična ruta – Zelene oči“ (RESET), koji sprovode Opština Nikšić i Regionalna turistička organizacija Sandžaka, u saradnji sa Turističkom organizacijom Nikšić, realizovana je prva trodnevna promotivna tura osmišljena da prikaže ljepote i turistički potencijal osam opština uključenih u projekat.

Tokom tri dana, učesnici su obišli čak 37 lokaliteta u opštinama Nikšić, Šavnik, Žabljak, Pljevlja, Prijepolje, Nova Varoš, Sjenica i Novi Pazar, imajući priliku da na terenu dožive raznolikost prirodnih i kulturnih atrakcija koje ovaj prekogranični region nudi. Ruta je vodila kroz slikovite pejzaže, bogato kulturno naslijeđe i autentične lokalne priče. Jezera, manastiri, džamije, muzeji, i netaknuta priroda – sve je to dio jedinstvene ponude koju ova nova turistička ruta nudi.

Promotivna tura realizovana je u periodu od 11. do 13. juna 2025. godine, a okupila je 25 učesnika, među kojima su bili predstavnici lokalne uprave, turističke organizacije, medija, nevladinog sektora, turistički vodič, kao i predstavnici agencije za organizaciju događaja. U svakoj opštini, učesnike su srdačno dočekali lokalne turističke organizacije i vodiči, pružajući gostoprimstvo, stručnu prezentaciju i bogat pregled potencijala svoga kraja.

Ova promotivna tura bila je prilika za razmjenu ideja i oblikovanje buduće turističke ponude. Učesnici su kroz lično iskustvo i povratne informacije pomogli u finalizaciji itinerera koji je razvijen u okviru projektnih aktivnosti.

Cilj ovog događaja jeste stvaranje atraktivne prekogranične rute koja će doprinijeti razvoju turizma, jačanju regionalne saradnje i valorizaciji prirodnog i kulturnog bogatstva.

U cilju dodatne promocije turističkih potencijala opština uključenih u projekat RESET, razvijena je i mobilna aplikacija Travel Reset koja posjetiocima pruža pregled i informacije o svim sadržajima i atrakcijama koje nudi ovih osam opština – od prirodnih ljepota do kulturno-istorijskih lokaliteta, manifestacija i lokalnih ponuda.

Projekat „ČISTO“: Kroz zajedničke akcije do čistijih zajednica

Projekat „Čista zajednica za održivo okruženje i prirodu – ČISTO“, koji su zajednički sprovele opštine Gusinje (Crna Gora) i Ivanjica (Republika Srbija), imao je za cilj da unaprijedi lokalne kapacitete za upravljanje otpadom i podigne svijest građana, a posebno mladih, o značaju zaštite životne sredine i adekvatnog upravljanja otpadom. Kroz niz konkretnih aktivnosti i uz finansijsku podršku Evropske unije, stvoreni su uslovi za bolju komunalnu uslugu, a ojačana je i veza građana s prostorom u kome žive.

Jedan od najvidljivijih rezultata projekta je značajno poboljšanje lokalne infrastrukture za upravljanje otpadom. Nabavljena su specijalizovana vozila, podzemni i kabasti kontejneri, kao i drvene kante za odlaganje otpada na turistički posećenim lokacijama, poput Nacionalnog parka Prokletije i Parka prirode Golija. Time su komunalna preduzeća u Gusinju i Ivanjici dobila tehničke resurse neophodne za kvalitetnije obavljanje svojih zadataka.

Uvođenje novih procedura i organizacija studijskih posjeta dodatno su doprineli jačanju znanja i razmjeni iskustava među komunalnim radnicima i predstavnicima lokalnih samouprava, što doprinosi dugoročnoj održivosti postignutih rezultata.

Pored unaprjeđenja komunalne infrastrukture, projekat je doprinio i jačanju svijesti kod mladih, naročito osnovaca u dve lokalne zajednice, o adekvatnom upravljanju otpadom i zaštiti životne sredine. Kroz edukativne radionice, eko kvizove, kampove i kreativne aktivnosti u školama, više od 650 učenika aktivno je učestvovalo u projektu. Njihovo učešće nije bilo formalno – mladi su stvarno doprinijeli promociji reciklaže, očuvanju prirode i boljoj informisanosti svojih vršnjaka.

Mnogi od njih po prvi put su kroz kampove na Goliji i Prokletijama boravili u prirodi na edukativan način, učili izviđačke vještine, orijentaciju, i razvijali osećaj za timski rad. Oslikavanjem dva murala u školama u Gusinju i Ivanjici poslali su poruku koja će ostati vidljiva generacijama koje dolaze – o važnosti čistog okruženja i lične odgovornosti.

Serbia – Montenegro

Saradnja dvije opštine, iz različitih država, pokazala je da se zajednički problemi mogu rješavati kroz međusobno razumijevanje i dijeljenje resursa. Tokom trajanja projekta, uspostavljena je snažna veza između lokalnih uprava, komunalnih preduzeća, škola i civilnog sektora.

Takva prekogranična saradnja donosi dugoročne koristi, ne samo zbog konkretnih rezultata, već i zbog stvaranja osjećaja da male zajednice, kada rade zajedno, mogu napraviti stvarne pomake. Projekat je tako postavio temelje za buduće inicijative koje se mogu oslanjati na stečena iskustva i izgrađeno povjerenje.

Ukupna vrijednost projekta bila je 389.635 evra, od čega je doprinos Evropske unije 330.800 evra. Projekat je trajao od 24. decembra 2022. do 23. decembra 2024. godine.

Katuni i tematske staze u centru turističke ponude

Projekat „Zajedničke akcije za razvoj ruralnog turizma“ značajno doprinosi održivom razvoju prekograničnog područja Srbije i Crne Gore, oslanjajući se na bogatu prirodnu i kulturnu baštinu katunskih područja (planina Durmitor, Sinjajevina, Pivske i Prošćenske planine) u Crnoj Gori i planine Zlatar u Srbiji. Partneri su zajedničkim radom stvorili nove turističke proizvode koji direktno promovišu potencijale ciljanih područja, uključuju lokalno stanovništvo i doprinose ekonomskom razvoju ruralnih sredina. Ukupna vrijednost ovog projekta je 264,724.74 EUR.

U Crnoj Gori je razvijena tematska ruta „Gorostasni visovi“, dužine preko 500 km, koja povezuje više od 50 katuna i predstavlja autentičan prikaz tradicionalnog planinskog života, lokalne gastronomije i pejzaža izuzetne ljepote. Ovaj proizvod dodatno podstiče napore za očuvanje katuna i njihovih vrijednosti kao potencijalnog nematerijalnog kulturnog dobra. Na Zlataru, u Srbiji, razvijeno je 5 tematskih staza ukupne dužine 56 km, svaka sa jedinstvenim tematskim okvirom:

- Staza sreće sa nezaboravnim panoramskim pogledima
- Staza uživanja za potpuni mir i relaksaciju u prirodi
- Staza dobrog pogleda koja otvara spektakularne vidike ka okolnim planinama
- Staza mirisa posvećena bogatstvu ljekovitog bilja
- Staza Radoinjskih meandara

Serbia – Montenegro

Pored razvoja staza, projekat uključuje i unaprjeđenje turističke infrastrukture kroz izgradnju odmorišta i kampova, kao i formiranje botaničkih bašti. Dio projektnih aktivnosti posvećen je promotivnim aktivnostima uključujući pripremu brošura, promotivnog videa, unaprjeđenje onlajn promocije i prezentacije projekta na www.katunroads.me i www.zlatar.org.

Među aktivnostima koji se odnose na unaprjeđenje kapaciteta, istakao se set treninga za jačanje vještina pružanja turističkih usluga (unaprjeđenje kvaliteta usluge i komunikacije sa gostima, promocija i marketing u ruralnom turizmu, upotreba ljekovitog bilja u kozmetičke svrhe).

Prilika za okupljanje učesnika sa obje strane granice bio je i zajednički trening sa fokusom na korišćenje ljekovitog bilja u pripremi hrane, čime se direktno povezuju tradicija, poljoprivredna proizvodnja i doprinos diversifikaciji proizvoda.

Posebnu vrijednost projekta predstavlja uvođenje elemenata održive mobilnosti. Nabavkom električnih bicikala i trotineta, u Srbiji će se smanjiti pritisak na prirodno okruženje i podstaći razvoj zelenog turizma u skladu sa savremenim evropskim standardima održivog razvoja.

Projekat ima ekonomski potencijal za lokalno stanovništvo, omogućavajući razvoj novih turističkih sadržaja, nastajanje novih radnih mjesta, podsticanje mladih i žena da ostanu i stvaraju u svojim sredinama, ali i pružajući priliku malim proizvođačima da ponude autentične proizvode kroz organizovanu turističku ponudu.

Pored ekonomskog efekta, projekat doprinosi i očuvanju prirodnih i kulturnih vrijednosti — zaštiti katunske arhitekture, nematerijalne baštine, tradicionalnih znanja o ljekovitom bilju, očuvanju pejzaža i biodiverziteta područja koja su pod zaštitom nacionalnih i međunarodnih institucija.

U intervalu od 9. do 11. jula 2025.godine organizovano je promotivno putovanje za turističke operatere i medije, sa ciljem predstavljanja novih turističkih usluga i sadržaja prekograničnog područja Zlatara u Srbiji i Durmitora, Sinjajevine i Pivskih planina u Crnoj Gori, koje su uspostavljene kroz projekat „Zajedničke akcije za razvoj ruralnog turizma“. Riječ je o ponudama planinskog turizma, sa akcentom na pružaoce usluga i prirodne ljepote ovih planina.

Serbia – Montenegro

„Ovaj projekat ima veliki značaj za Novu Varoš i turističku ponudu Zlatara, jer smo zahvaljujući Programu prekogranične saradnje Srbija-Crna Gora i sredstvima Evropske unije uspeli da kreiramo nove sadržaje, veoma važne za animaciju turista koji borave na našoj planini. Postavili smo signalizaciju duž tematskih pješačkih staza, što je jedan od preduslova za turističku valorizaciju prirodnih i kulturnih resursa kojima raspolažemo. Realizovali smo i set edukacija u cilju podizanja znanja zlatarskih domaćina za pružanje turističkih usluga, započeli infrastrukturno opremanje vidikovaca... Iako je pred nama još dosta posla, projekat je dao početni impuls i postavio osnovu za dalji razvoj i nadogradnju ponude ruralnog turizma na Zlataru.“ - Branko Pucarević, direktor TO „Zlatar“.

„Realizacijom ovog projekta napravili smo značajan iskorak u jačanju kapaciteta za održivi razvoj turizma u prekograničnom području Srbije i Crne Gore. Vjerujemo da ovakvi primeri dobre prakse mogu poslužiti kao inspiracija za nove inicijative i podsticaj za dalje jačanje prekogranične saradnje.“ - Snežana Zečević, menadžer projekta, Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije.

Omladinski Startup - Podrška mladim preduzetnicima u pograničnom regionu Srbije i Crne Gore

Projekat „Omladinski Startup“ pokrenut je s ciljem da podstakne mlade ljude u pograničnom regionu Srbije i Crne Gore da pokrenu sopstveni biznis i ostanu u svojim sredinama. Obuhvata opštine Pljevlja, Bijelo Polje, Rožaje i Petnjica u Crnoj Gori, kao i Sjenicu, Prijepolje, Novu Varoš i Priboj u Srbiji. Vodeći partner je Opština Pljevlja, a projekat realizuju u saradnji sa Opštinom Sjenica i NVO ADP Zid iz Podgorice. Ukupna vrijednost projekta je 250,495.56 EUR.

Tokom prve godine sprovođenja, fokus je bio na razvoju preduzetničkog duha i izgradnji podsticajnog okruženja za mlade koji žele da započnu sopstveni posao. Projekat je kroz konferencije, radionice, forume, info dane i intenzivne obuke povezo mlade iz dva regiona, podstičući razmjenu znanja, iskustava i ideja.

U martu su organizovane nacionalne konferencije u Pljevljima i Sjenici, na kojima su predstavljeni ciljevi i značaj projekta za razvoj lokalne ekonomije. Uslijedili su info dani u Pljevljima tokom juna, a potom i četvorodnevni Start Up kamp na Žabljaku u julu gdje je dvadeset mladih razvijalo sopstvene poslovne ideje uz mentorsku podršku.

U septembru, u Sjenici je održan Start Up forum, prvi regionalni događaj ovog tipa, koji je okupio mlade iz Pljevalja i Sjenice radi umrežavanja i zajedničkog rada na preduzetničkim rješenjima. Nekoliko dana kasnije, u Pljevljima je organizovan događaj tokom kojeg su mladi predstavili devet inovativnih ideja pred lokalnim zvaničnicima, medijima i potencijalnim investitorima, od eko-kozmetike do edukativnih digitalnih platformi. Investitori su pokazali realno interesovanje za podršku razvoju pojedinih biznisa, što je označilo važan korak ka povezivanju mladih i tržišta.

Projekat „Omladinski Startup“ tokom 2024. godine nije samo podučavao mlade kako da kreiraju poslovne modele, već je stvorio i prostor za poverenje, saradnju i vjeru da je moguće pokrenuti nešto svoje — baš ovde, u svom gradu. U vremenu kada se mnogi mladi odlučuju da odu, ova inicijativa pokazuje da možemo da se oslonimo jedni na druge i gradimo zajedno.

Serbia – Montenegro

Održiva budućnost kroz bolje upravljanje otpadnim vodama – saradnja Pljevalja i Kraljeva

U okviru projekta „Pridružimo se održivoj budućnosti kroz bolje upravljanje otpadnim vodama“ sproveden je niz značajnih aktivnosti koje su ojačale tehničke i stručne kapacitete lokalnih komunalnih preduzeća, a rezultirale izgradnjom povjerenja, prijateljstava i spremnosti za buduću saradnju.

Kroz radionice u Pljevljima i Kraljevu, zaposleni u ovim preduzećima stekli su nova znanja, razmijenili iskustva i dobre prakse u svakodnevnom radu na lokalnom nivou. Poseban doprinos dala je studijska posjeta Mariboru (Slovenija) i njihovom savremenom postrojenju za tretman otpadnih voda. Iako Vodovod Pljevlja poseduje sličnu infrastrukturu, ova posjeta omogućila je timovima da uporede modele rada i dobiju konkretne savjete za unaprjeđenje sopstvenih sistema.

Ono što projekat čini posebno uspješnim jeste činjenica da su, osim tehničkih rezultata, učesnici stekli prava prijateljstva i partnerski odnos, što je jedan od najvrednijih ishoda. Izgrađena je posvećena i korektna saradnja, utemeljena na zajedničkim ciljevima i povjerenju – osnova za buduće zajedničke projekte.

Na tehničkom planu, jedno od ključnih unaprjeđenja jeste nabavka mini Kanal Džet vozila za Vodovod Pljevlja i Vodovod Kraljevo. Ova specijalizovana vozila značajno olakšavaju održavanje kanalizacione mreže, ubrzavaju intervencije i doprinose većem zadovoljstvu korisnika. Vrijednost projekta je 348,221.61 EUR od čega Evropska unija finansira 295,361.57 EUR.

Projekat je pokazao da saradnja u okviru prekograničnih programa donosi konkretne koristi – od edukacije i tehničkog unaprjeđenja, do jačanja međuljudskih odnosa i unaprjeđenja usluga u javnom sektoru.

„Čak i ako do sada niste imali iskustva u ovakvim projektima, usudite se da učestvujete. Ovakav oblik saradnje pokreće talas pozitivnih promjena i stvara efekat koji daleko nadmašuje početna očekivanja.“

USPJEŠNA PRIČA: Via Ferata – Novi adrenalinski turistički proizvod Pive i Ibra

Projekat „Via Ferata penjanje do otkrivanja ljepote Pive i Ibra“ uspješno je završen krajem decembra 2024. godine, a rezultat je stvaranje dva nova turistička proizvoda u opštinama Plužine (Crna Gora) i Tutin (Srbija) – Via ferata Piva i Via ferata Đurđevica.

Tokom projekta, 20 budućih vodiča i spasilaca iz Crne Gore i Srbije prošlo je obuku kroz tri modula u trajanju od po pet dana. Praktični dio obuhvatao je uspon na više ferata u regionu, uključujući Kotor i Durmitor. Učesnici su stekli znanja neophodna za bezbjedno vođenje tura i pružanje pomoći na feratama.

Via ferata Piva, ukupne dužine oko 4.500 metara, zvanično je otvorena 3. oktobra 2024. godine, uz prisustvo ambasadora EU u Crnoj Gori Johana Satlera, predsjednika opštine Plužine Slobodana Delića, predsjednice opštine Tutin Selme Kučević i direktora InTER-a Dragiše Mijačića. Nakon otvaranja, posjetioci su imali priliku da pređu cijelu rutu uz vodiče.

Ceremonija otvaranja Via ferate Đurđevica u Tutinu i završna konferencija održani su 24. decembra 2024. godine, uz prikaz promotivnog filma i dodjelu diploma vodičima. Ugovorom je ferata predata opštini Tutin, a upravljanje povjereno Planinarskom skijaškom društvu “Beleg”.

Projekat je primjer uspješne prekogranične saradnje i razvoja održivog turizma u regionu Zapadnog Balkana. Ferate u Plužinama i Tutinu doprinijele su obogaćivanju turističke ponude, jačanju lokalnih kapaciteta i promociji prirodne i avanturističke ponude regiona. Projekat su partnerski sproveli Opština Plužine, Opština Tutin i NVO InTER a ukupna vrijednost projekta je 288,643.1 EUR.

